

ЗАМАН

Газета издается на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: zaman.smikbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ШАГЪЫРЕЙЛЕНИУ

Болумну тынгылы тинтгенди, эллилеге тынгылазъанды, тийишли буйрукъла бергенди

Быйыл 21-чи мартда сакъ жауунла Бахсан районну Куба-Таба элине уллу халеклик салгъандыла. Кёп юйлеге суу, балчыкъ да кирип, ала жарасууз болгъандыла кёпюрле, жолла да бузулгъандыла. Ол кюнде КъМР-ни Башчысыны къуллугъун болжаллы халда толтургъан Юрий Коков, ары барып, анда болумну кеси кёзю бла кёрюп, эллилени жарсытхан проблемаланы кетериу жаны бла буйрукъла да берип кетген эди.

Андан бери юч айдан артыкъ заман озгъанды. Тонене Юрий Коков Куба-Табагъа къыйынлыкъ сынагъан эллилени бусагъатда болумларын, жашау халларын билрип, салыннган борчла къалай толтурулгъанларын кёрюп ючюн баргъанды.

Озгъан заманны ичинде адамланы асламысы юйлерине кечгендиле. Алты кёп къатлы мекамланы ичлери, топлери да тазалангъандыла. Бир журтну тышы сюртюлгенди. Газ, суу, электрокюч да жокъ эдиле да, ала бир сутканы ичинде тохташдырылгъандыла. Уллу кюбюрлю машиналадан төрт жюзю, КамАЗладан 200-сю ыркы келтирген хылы-мылыны кетерип тауусхандыла.

Жоллагъа 500 машина ууакъ таш, 100 машина да зыгъыр къуулгъанды. Энди эллиле балчыкълагъа батып айланырыкъ туююлдуле. Бу кюнде орамлагъа асфальт салынырыкъды. ле. Кёп къатлы жашау юйно толусунлай тап халгъа келтирирге кереклисин да айтхандыла.

Бир къатлы мекамда төрт юйор жашай эдиле. Аладан экисини пропискасы жокъ эди. Тиширыуладан бири анга сертификат берилмегенине, бир торлю болушлукъ этилмегенине жияп тарыкъгъанды. Юрий Александрович анга болушлукъ этер амал табарыкъларына ышандыргъанды. Аны бла бирге ол адам жашауун тюзетир ючюн, кеси да мадар этерге кереклисин чертгенди. «Мен быллай къыйынлыкъгъа тюшгенме, болушмай амалыгъыз жокъду

бир амал этерге сёз бергенди.

Куба табачы тиширыула дагъыда бир жарысуларын айтхандыла. Жол жанларында сатыу этгенлерине бек чамланып эдиле: «Биз алай бла, юйорюбноню тутуп, сабийлерибизни ёсдюре эдик, энди уа жол жанына чыкъсагъыз, тази саллыкъбыз деп тохтагъандыла, не этейик?»

«Жол жанларында сатыу этиунно мен тыйдыргъанма,-дегенди Юрий Александрович.- Нек дегенде республикада, аварияла кёп болуп, иги кесек адам ачыйды. Сиз а жолну тюз да къыйырында олтуруп сатыу этесиз. Ол бек къоркъуулду. Кесигиз да билесиз, къыйынлыкъ бир кюн жетип, кесигизни да эшигизини жабып, сабийлерибизни да ёксюз этерге боллукъду. Ол а сизге керекиди?»

Бек алгъа сизге жарсыйма. Аны ангыларыгъызны тилейме. Андан сора да, биз сизге сатыу-алыу этерге деп энчи жерле хазырларыкъбыз, алай сиз да аланы аяулу журютюрге, таза халда сакъларгъа кирешигиз. Республикагъа келген къонакъны кёзюне да ол тап кёрюнюрча этилликди.

Алайда эллиле бла тобешип, алагъа суу, газ, электрокюч жетишгенин бла къалгъанын, ыркы басхан жерледе къаллай ишле этилгенлерин да соргъанды Юрий Коков.

«Быргыладан 250 метрин алышханбыз, андан бери суу бек иги келеди, ол угъай, ючюнню этажда колонка окъуна да жананды. Ыркы келген ызына да къазып, бегитип да ол башха жанына барырча мадарла этилгендиле, -деп жууаулагъанды район башчы Хасан Сижажев.

Элли тиширыулану тилеклери бла тамата 16 фатарлы эки къатлы эки юйно болумуна да къараргъа баргъанды. Аладан бири 1953 жылда ишленгенди. Болсада танг кесек замандан бери да анга тынгылы ремонт этилмегенди. Эки жыл мындан алгъа уа анда жашау этер онг да болмай къалгъан эди. Бу жол жауун, жел да юйно башын къобарып, алып кетгенди. Бусагъатда ол мекамда тургъанла эски сабий садда кечинедиле.

Коков юйно ичине кирип, биринчи, экинчи этажында да фатарланы халларына къарагъандан сора, тиширыулану

алларына барып: «Сиз ангыларгъа керексиз, бусагъатда алгын заманда дача туююлдо болум, къырал сизге хар затны этир турлукъ туююлдо. Кесигиз, бир бетсиз адамланы тутуп, жартыкъурту ремонт этдиргенсиз. Кимди бу ишде терс? Къуруда «беригиз», «беригиз» деп турмагъыз да, кесигиз да мадарла этигиз. Мен да сизни ангылайма, къолдан келгенча болушлукъ да этерме», -дегенди.

Эллиле жер бла байламлы оноула да аланы къайгы этдиргенлерин билдиргендиле. «Биз да жаратмайбыз шёндюю халны, -деп жууаулагъанды Коков.- Бусагъатда республикада энчи комиссия ишлейди. Ашыгъыргъа керек туююлдо. Сёзсюз, ол къыйын проблемады, аны тамамларгъа тынч боллукъ туююлдо. Бирледе кёп гектарла, башхалада уа соткала, ючюнчюледе уа ол да болмагъанын биз да унамайбыз. Алай бу ишде бир кесек сабырлыкъ керекди».

Алайдан ол толусунлай жангыртылып бошла тургъан сабий садха баргъанды. 180 жери болгъан бу мекамны ичине кирип, ашхананы, сабийле жукълагъан, тургъан, ойнагъан, дагъыда башха жерлени кёрюп: «Алгынны халны бла шёндюю болумну тенгешдирсенг, атлы бла жауа кибикди», -дегенди. Жангы журтха жангы мебель керек болгъанын да эсгергенди.

Сабий садны таматасы Небежевагъа Эмма: «Быйыл 1-чи сентябрьге сабийчиклеге эшклеригизни ачарыкъмысыз?» -деп соргъанында, ол: «Сёзсюз, бу кюнде бек уллу ишле бошаллыкъдыла, терезелени, эшиклени уа эки-юч кюннге жуууп, хар затны да тизгинин жырарыкъбыз», -деп жууаулагъанды. Андан сора да, Юрий Александрович сабий садны тышына, майданына, арбазына да кёз жетдиргенди, школну юсюнден да хапар соргъанды.

Тышында аны тиширыулану бир къаууму сакълап тура эдиле. Ол аланы тарыгъуларына тынгылагъанды. Бахсан районну башчысы Хасан Сижажевге бла КъМР-ни къурулуш эмда жашау журт-коммунальнй мюлк министри Азюр Тутуковха буйрукъла бергенди.

ХОЛАЛАНЫ Марзят.

Эркинликсиз ишленнген баракла да жокъ этилгендиле, ала болгъан жерле тап халгъа келтириледи. 600 квадрат метр жерде солу майдан къуаргъа хазырлана турадыла.

Республиканы Башчысы бал чибинле ёсдюрюу бла кирешген совхозну алгынны конторуну мекамна, алайда сабий майданнга да кёз жетдирип, аланы жаратханды, жолла да тап халда болгъанларын белгилегенди. Суу бютун бек басхан энчи иели юйно арбазына да кирип, аны иеси Асият Мамбетова бла ушакъ этгенди. «Суу юй топно, жапмабызны, арбазыбызны да басхан эди да, сау болсунла, районну, элли администрациялары да хар затны да тап халгъа келтирирге бек къаты болушхандыла. Ырыскы, техника, адам кюч бла да», -дегенди тиширыу.

Эллиле республиканы Башчысына элли ортасында кёпюр осалгъа кетгенин, Совет Союзну заманында, 1982 жылда, ишленнген илипин андан бери тазаланмай тургъанын да билдиргенди-

деп, район башчыны эки аягын бир уюкъгъа сукъгъанлыкъгъа, аны сизге ача берир онгу, эркинлиги да жокъду. Сиз да ангыларгъа керексиз. Болсада къайтарыл айтама, бир онг талсакъ, мадар этербиз», -дегенди.

Марина Лафшиеваны төрт сабийи барды. Аны юйон да суу басхан эди. Анга тынгылы ремонт этилгенди. «Келигиз, юйге кирип кёрюгюз, дагъыда бизни арбазыбыз, бусагъатдача, тап бир заманда да болмагъанды. Балчыкъгъа батып айлангъанбыз. Энди уа, Аллахха шукур, ох этдик», -деп, къууанганын букъдурмагъанды ол. Республиканы оноучусу анда къонакъда болгъанды. Тышына чыкъгъандан сора уа: «Былайда, район башчыгъыз айтханнга кёре, сквер боллукъду, ол заманда бютюнда иги болур», -дегенди.

Джультетта Карашаеваны да төрт сабийи барды. Ол совхозну юйюнде жашай эди. Аны да пропискасы жокъду. Юйно уа суу басханды. Аны тарыгъууна да тынгылап, Юрий Коков анга да

**А.К. Ахоховага «Къабарты-Малкъар
Республиканы культурасыны сыйлы къуллукъчусу»
деген ат атауну юсюнден
Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы-
ны
УКАЗЫ**

Республиканы культурасын бла искусствосун айнытууга уллу къыйын салганы ючюн **Ахохова Асия Каплановнага** – Нальчик шахарны «4-чю номерли гимназиясы» муниципал казна билим беруу учреждениясыны суратлау-эстетика арасыны бѐлюмюно методистине - «Къабарты-Малкъар Республиканы культурасыны сыйлы къуллукъчусу» деген ат атарга.

**Къабарты-Малкъар Республиканы
Башчысыны къуллугъун
болжаллы халда толтурган**

Ю. КОКОВ

Нальчик шахар,
2014 жылда 29-чу июльда,
№163-УГ

ФИНАНСЛА

**Агропромышленный комплексге
- 2,5 триллион сом**

«Россельхозбанк» акционер обществу Къабарты-Малкъарда бѐлюмюно пресс - службасы билдиргенге кѐре, быыйл бу финанс учреждение агропромышленность комплексин айнытууга кырал программаланы юсю бла 2,5 триллион сом бѐлгенди.

Ахчаны асламысы АПК-ны 2008-2020 жыллада орта предпринимательликини айнытуу, сыйрынуу, аш-азыкны аслам халда чыгарыуу бла байламлы проектлеге эм эл мюлкюню тюрлю-тюрлю бѐлюмлерин айнытууга кетгенди. Ол санда гитче эм орталык предпринимательликини тирилтирге 1,2 триллион сом бѐлюнгенди.

Быыйлыгы жылны биринчи жарымында акционер обществу кредитле беричуу портфелини ълчеме 1,3 трил-

лион сом болганды. Белгилерчады, жылны башында тебиреп банкны кредитле беричуу портфели юридикский лицолагга 1 триллион 047 миллиард эм физический лицолагга уа 251 миллиард сомга жетгенин.

Саулайда кредитлени беруу жылны биринчи алты айында 384,5 миллиард сом болганды, ол озгъан жылны бу кезиуу бла тенгешдиргенде, 3,1 миллиардха асламды.

Бизни корр.

КОНФЕРЕНЦИЯ

**Жюрек ауруулары
багыууда - сезилерча атламан**

Къабарты-Малкъарны кардиология арасында «Современные хирургические методы лечения нарушений ритма сердца» деген илму-практика конференция барады бу кюнде. Аны кезиуунде РФ-ни кардиология жаны бла илму-производстволу комплексини, Россейни медицина илмуларыны академиясыны Тюмень шахарда кардиология арасыны эмда Бельгиядан St. Jude Medical медицина компанияны специалистлери жюрек ауруулары тинтиу жаны бла мастер-классла бардырылкъдыла, деп билдиргендиле КъМР-ни Саулукъ сакълау министрствосуну пресс-службасындан.

Кардиохирург Олег Сапельников, Ислам Борукаев эм Гулийланы Фозия юч кюнню ичинде быллай ауруулары болгъан онбеш адамга операция этерикдиле. Конференцияны ахырында врачла «Современные методы хирургического лечения аритмологических больных» деген «тѐгерек столгъа» къатышып, этилген операцияланы къыйматын сюзерикдиле.

Бизни корр.

Кардиология араны баш врачы Нодар Шорданов айтханнга кѐре, бизни республикада кардиохирургия иги атламан бла айнып барады: медицина болушлукъ бериуде, быллай ауруулары багыууда да жангы амалла синдирилдиле. Эндиге дер жаламан эм уллу медицина аралада болуучу эселе, бусагъатда саусузлагга быллай болушлукъны мында да берирге боллукъду.

Былтур арада рентгенохирургия диагностика эм багыуу бѐлюм ишлеп башлагъанды. Анда 366 коронарография операция этилгенди, 23 адамга уа жюреклерине электрокардиостимуляторла салыннгандыла. Дагында тромбладан сакълагъан «кава-фильтр» деген устройство хайырлангы башланганды. Араны специалистлери инфаркты болгъан пациентни жюрек тамырына операция да этгендиле. Жангы амалланы синдириуге бу учрежденияда мындан ары да аслам эс бурулгъанлай турлукъду.

Кенгеш

**Ахшы тюрлениуени
бегитирге муратлыдыла**

Быыйлыгы жылны биринчи жарымында республиканы жолларында болгъан аварияла (былтырны бу кезиууу бла тенгешдиргенде) 25,3 процентге азайгъандыла. Алада жара алгъанланы бла ългенлени санлары да тюшгендиле. Бу шартланы КъМР-ни Правительствосуну председателини биринчи орунбасары Уяналаны Казим жоллада жюриуде кьоркьуусузлукъну жалчытуу жаны бла правительстволу комиссияны жыйылыуун бардыргъан кезиуде МВД-ны КъМР-де УГИБДД-сыны начальниги Юрий Бегидов келтиргенди.

Сагынылгъан кѐржюмдюледен сора да, бардыла кьууандырырча шартла. Кеф болуп авария этгенлени саны алтмыш процентден асламга кем болгъанды. Бегидов бу ахшы тюрлениуени сылтаун жоллада жюриуде кьоркьуусузлукъну кючлендируу мадарла кѐпден-кѐп бола барылгъаны бла байламлы этеди.

Юлгюге ол Нальчикде Идаров атлы ораны келтиргенди. Аны ортасы бла узунлугъуна дер темир буруу салыннганды. Бу мадарны хайыры бла бара тургъан машина жолну терс жанына кетсе да, ол башха жанында баргъан транспортха тиймейди. Жангы амалны хайыры болгъанын оранда быыйл бир авария да болмагъаны ачык кѐргюзтеди.

Озгъан жылны биринчи жарымы бла тенгешдиргенде, ахча тѐлетуоно ълчеме да кѐбейгенди. Ол кезиуде бузукълукъ этген водительлеге битеу да 103 миллион сом тазир салынган эсе, быыйл ол, эки кереден артык окъуна болуп, 214 миллионга жетгенди. Административ бузукълукъ этгенлени саны да 216 мингден 327 мингге дер жетгенди.

Аварияланы саны азая баргъанына бузукълукъланы видеофиксация этичуу стационар комплексле кенг хайырлангы башланганы да этеди себеплик. ГИБДД-ны управ-

лениясыны баш мекемында жоллада орнатылгъан видеокамераладан информация да тохтаусуз кѐргюзтулгенлей турады. Видеофиксация этген приборла сагынылгъан кезиуде юч кереге кѐп бузукълукъла тохташдыргъандыла, дегенди Юрий Бегидов. Бир сутканы ичинде ала жоллада жорукъла бла жюриюмеген сегиз жюз чакълы машинаны суратха тьшюрөдиле.

Быыйл видеофиксация этген приборла энтта да юч жерде орнатылгъандыла. «Кьоркьуусузлу республика» деген программаны чеклеринде тѐрт «Стрелка» комплекс ишлеп башлагъанды. Сынау халда «Кречет» прибор да хайырланады. Ол машиналары номерлерин кече окъуна кѐреди, кеси да бир ненча тюрлю бузукълукъланы тохташдырады. Сѐз ючюн, башха приборлада алай амал жокъду. Жангы комплексни багысы эки бла жарым миллион сом болгъанлыкъга, анга этилген кьоранчла терк кайтарыладыла. Юрий Бегидов алай бир ненчасын сатып алыргъа рекомендация этгенди.

Жол-транспорт болумлада къаллай бир сабий ачыгъаныны эм аны сылтауларыны юслеринден да энчи айтылгъанды. Жылны биринчи жарымында авариялада 32 сабий жаралы болгъанды, жарсыуга, ючюсю ългенди. Бу шартланы келтиргенде, машиналада сабийлени энчи шинтикледен жюриотурге кереклисине шофѐрланы кѐбюсю артык уллу эс бурмагъанларын белгилегенди ГИБДД-ны башчысы.

Кенг шинтикке юсюнден айтханда, ол быллай юлгю кѐргюзтгенди: аварияланы биринде водитель жаралы болгъанды, аны бла бирге быллай креслогъа олтуруп баргъан сабий а хатасыз къалгъанды. Уяналаны Казим да бу вопро-суну юсюнден энчи айтханды. Авариялагга тьшген сабийлени санын азайтууда профилактика ишни бардырыуга энчи магъана бергенди ол.

Басма эмда асламлы коммунацияла жаны бла кьырал комитетде да бу иш дайым контролдады. Алай дагында аны башчысы Игорь Дроздовха бу ишни кючлендирирге буйрукъ этилгенди.

Жыйылыуда жол жанларында эркинликсиз кьуралгъан сатыу-алыуу жерлени кетериу эмда башха объектлени тап халга келтириуу во-прослагга да кьаралгъанды. Сатыу-алыуу асламысында «Кавказ» жолну жанларында тынгыла алыргъа керекедиле. Алай ол кьоркьуулу болгъанын а хазна сѐзмейдиле. Къаты баргъан машина, чартлап, ол жерге тьшсе, иш къалай боллукъун алайда сьолгенлеге тынгыла ангылатыргъа керекди, дегенди Уяна улу.

Ол айтханнга кѐре, болумну тап халга келтирирча, закон бла белгиленген амал аз тьуйюлду, жаламан район власть органла ишни кьолгъа тынгыла алыргъа керекедиле. Юлгюге ол Урван районну келтиргенди. Сагынылгъан жол аны ичи бла да барады. Айтылгъан кемчиликке эрттеден бери кетерилмей турадыла. Шѐндо уа, сатыучулагга энчи жер бѐлюп, алайда сатыу-алыуу этерге, машиналары да сатыргъа онг бергендиле.

Автотранспорт станциялары бир ненчасы тийишли из-лемлеге келишмегенлери, жол жанларында эркинликсиз орнатылгъан реклама щитлени кетериуо эмда районлада аварияла жаны бла болумну юсюнден да айтылгъанды жыйылыуда. Ахырында Уяналаны Казим жоллада жюриуде кьоркьуусузлукъну жалчытууга уллу кѐллиюкге жер болмазга кереклисин белгилегенди. Комиссияны къауумуна мында кѐтюрюлген проблемаланы тап халга келтириуу жаны бла къалла оюмлары бар эсе, аланы юслеринден билдирирге чакъыргъанды.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Транспорт

**Нальчикде эки
автовокзал ишленирикди**

Республиканы ара шахарына Пятигорск бла Владикавказ жанларындан кирген жерлеринде жангы автовокзалла ишленирикдиле. Аны юсюнден КъМР-ни Транспорт министерствосуну пресс-службасы билдиргенди.

Объектлени кьурулушу «Къабарты-Малкъарны транспорт системасын 2020 жылгъа дер айнытуу» деген кьырал программаны чеклеринде бардырыллыкъды. Жангы вокзалланы хайыры бла Нальчикден тышына бери хар кюн сайын келген эки мингден аслам маршрут таксилени чыгарыргъа онг боллукъду. Ол а саулай шахар-

да, бегирекда ара («жашил») рынокну тийресинде, жол болумну игилендирирге амал берликди. Экологиягга да себеплик болуруна ышануу барды.

Шѐндою экинчи номерли автовокзал озгъан ъмюрню алтмышынчы жылларында сьолгени себепли бюнлюнюкю ол излемлерини кѐбюсюне артык келишмейди. Ол кетгени

бла алайда кѐп къатлы стоянка кьууаргъа умут барды. Аны хайыры бла сагынылгъан рынокну тѐгеринде жыйылгъан машинала азайыркъдыла.

Шахарны ичинде жюриюген маршрутталаны асламысы, аны бла бирге троллейбуслла да жангы автовокзаллагга дер айнытуу боллукъдыла. Бюгюнлюкде объектле ишленирик жерле белгиленгендиле, аланы арендага алгъанла бла келишимле этилгендиле. Кьурулушлары жыл бла эки айны ичинде бошаллыкъды.

Бизни корр.

ФОРУМ

Регионну айнытыуу кыйматлы жолларын изледиле

Къарачай-Черкес Республикада «Архыз-XXI» Север-Кавказ граждан форум ачылганды. Анда регионну айнытыуу жолларын излеуно, Север-Кавказ курортлагга бютюн кеп адамла келип солурча этиуно онглры сюзюледиле. Аны ишине РФ-ни Президентини Север-Кавказ федеральный округда толу эркинликке келечилери, РФ-ни Жамауат палатасыны членлери, округну православный христианлыларыны бла муслиманларыны башчылары, политолога, журналистле, жоюдон артык эксперт да кытышадыла.

«Север Кавказ - бюгюн эм тамбла» деген ат бла бардырылган форуму Шендуюго политиканы «Кавказ» арасы кыраганды. Аны бардырыуа уа Къарачай-Черкес Республиканы Правительствосу, «Север Кавказны курортлары» ачык акционер общество, Россей Федерацияны Жамауат палатасы, социальный айныуа себеплик этиуно «Новая Евразия» фонду, «Кавказны халкларыны россей конгресси», «Север Кавказ» МРСК себеплик этгендиле.

Жыйылуу баш мураты Север Кавказны 21-чи ёмюрде регионну адеп-кыйлык, жамауат-граждан, социальный-культура, политика эм экономика жаны бла айнытыуу баш магъаналы жолларын сюзерге эмда табарга боллук дайым да ишле турган эксперт-коммуникациялы майдан кырауу. Анга кытышханланы алгышлай, Сергей Меликов арт заманда бола турган ишле Совет Союз чачылгандан сора дуняда геополитика болум тамыры бла торленгенни кёргозюп турганын белгилегенди. «Къырабызны деменгилигине эмда аны халкыла аралы аренада магъанасы ёсегин, даражасы кётюрюлгенине сёз да жокуду.

Ма уллу Россейибизде Кавказ да кесин аны айрылмазлык бир кесеги болганын кёргозди. Анга мындан ары да кыоркуусуз жашау этиуге, чырмаусуз айнырга, кысыха

сы, келге тохтаусуз барырга себеплик этерге тийишлиди. Ма бу форум анга хайырлы амалла излерикиди», - дегенди.

Сергей Алимович аны кыраганлагга, анга кытышханлагга, энци уа Къарачай-Черкес Республиканы Башчысы Темрезланы Рашитге ыспас этип, бу магъаналы ишде биригиулюк эм бир бирни ангылаулык бек керек болганларын чертгенди. Жыйылууга федеральный арадан, регионладан да келгиле бошдан келмегенлерин айтханды. «Регионну социальный-экономика жаны бла айнытыуу баш амалларындан бири туризмди, аны себепли форумда Север Кавказда турист кластерни кыраууно юсюндөн

да сёз барлыкды», - дегенди эмда курортланы айнытыуа кыраллы башчыларыны жанындан да уллу эс бурулуусун эсге салганды.

Полпред бу кюнде Пятигорск шахарда ишлерик жаш телю «Машук-2014» форумуно юсюндөн да сагынмай кыймаганды. «Ары керти да акыллы, оюмлу жаш телю жыйылады, хайырлы проектле да келтиреди. Сизни сынауугузу да ол жаш адамла кенг хайырланырла деп ийнанам. Ала политика бла кюрешмейдиле, экологияны тапландыруу, турист кластерни айнытуу жанлыдыла. Жарашдырган проектлери да ол темалагга жораланадыла», - дегенди.

Темрезланы Рашит да, форуму кыраганла аны Архызда бардырырга сюйгенлери ючюн ыразы болганын

айтып, ала бу юч-тёрт кюнню ичинде мында туруп, канат жолла бла ёрге чыгып, табийгатыны ариулуугун, республикада тынчылыкты жашау болганын да кёрюрча, ишлерин да тынгылы бардырырга республиканы башчылары кюлдөн келгенни аймагъанларын чертгенди.

«Кеп россейлиле солурга тыш кыраллагга барадыла. Алай ала бизни Архыз, сёз ючюн, Бавариядан иги тойюл эсе, аман болмаганын а билмейдиле. Бизни тауларыбызга, хауабызга, гара эм дарман сууларыбызга жетген алай кеп жер жокуду. Аланы юслеринден бири кыдар кеп адам билирча, мындан бери солучула не кыдар кеп келирча этерге керекди.

Форумну ишине кытышханла.

Форум анга себеплик этерине ийнанам», - дегенди.

«Север Кавказны курортлары» холдингни генеральный директору орунбасары Сергей Вапапов а: «Баварияда, сёзсюз, игиди, алай мында таула да жашыракдыла, хауа да тазаракды. Биз алагга баргандан эсе, ала бизге келсинле, деп башлаганды сёзюн. Ол регионда кеп жолла, мекамла, башха объектле да ишлерге эм кырауу мурат этилгенин да айтханды. Турист кластерле кылай хайыр келтириклерин да эсертгенди.

Ала, ол айтханнга кере, регионну экономикасын, гитче эм орталык бизнесни айнытууга, мингле бла ишчи жерле кыраууга, жаш адамлагга жангы усталыкыла алырга

себеплик этедиле. «Курортха келгенле, ахчаларын кыюп кетгенден сора да, культурабыз, адетлерибиз, тёрелерибиз бла да шагърейленедиле, аланы юсюндөн жашагъан жерлеринде айтдыла», - дегенди.

«Шендуюго кавказ политиканы арасыны» башчысы Игорь Сапов а Север Кавказны юсюндөн адамла билир ючюн быллай форумланы терк-терк бардыра турууга керекди деп, алай оюмлаганды. «Мында тынчылык, ырахатлык болганын, ишлерге, закон бла жашарга сюйген ахшы адамла турганын барысы да билсинле. Ол заманда бери кеп адам келликди», - дегенди. Арт заманда россейлиени, бютюнда бег а жаш адамланы, араларында патриот ниет кюч ала барганын айтып, ол ма ол отну ёчюлмезине кыйгырырга кереклисин чертгенди.

Форумга кытышханланы тутхан ишлери жетшимли болурларын сюйгенлерин Север Осетия-Аланияны Правительствосуну Председатели Сергей Такоев, протоиерей Александр Нартов да айтхандыла.

Къабарты-Малкъардан форумуно ишине «Эльбрус» эксперт клубу башчысы Борис Паштов кытышханды. Ол республикада турист кластерни кырауу не халда болганын юсюндөн айтханды. «Битеу Север Кавказда, бизде да, сёзсюз, проблемала бардыла. Аланы кетериуно жоллары изленедиле. Ала сувенирле чыгарган промышленностьну, эл мюлкюно, дагыда алагга ушаш предпритияланы кырауу бла байламлыдыла», - дегенди ол.

Биринчи кюн форумчула тюрлю-тюрлю дискуссиялагга, «Тегерек столлагга», «Детали» деген интерактив ююнга, «Психологический портрет публичного политика» деген китапны презентациясына кытышхандыла, «Архыз» курортта канат жол бла да ёрге чыкыгандыла, РФ-ни Илмула академиясыны обсерваториясында болгандыла.

Юч кюнню ичинде Москвадан, Санкт-Петербургда келген специалистле-политолога, власть органланы башчылары, журналистле,

Сергей Меликов.

Темрезланы Рашит.

Борис Паштов.

жамауатны активистлери Север Кавказда жамауат-политика эм социально-экономика болумга кюрктуу салган сылтауланы сюзеркидиле, аладан кытулууно жолларын да излерикидиле. Ол санда информация органланы, туризмни эм жаш телю предпринимательствону амалларына да эс бурулукдыла.

ХОПАЛАНЫ Марзият.
Суратланы автор алганды.

Сессия

Кемчиликке - энчи эс

Бахсан районда жер-жерли самоуправленияны советлерини таматары эм депутатла да кытышып, администрацияны отчёт жыйылуу болганды. Анда озган жылны ишлерини итогларына кыралганды. Хар заманда, бек алгга социальный эм экономика айнытууга эс бурулганды. Аны бла бирге быйылны экинчи кесегинде кылай жумушланы толтурууга керек болганларын да белгилегенди.

Жыйылууда районну администрациясыны башчысы Хасан Сижажев тамамларга

керекли проблемаланы ачыклаганды. Элде санитария болумуно игилендируу, ёсе келген телюно ахшы тёреледе юйретуу эм саулукарларына багытуу жууук заманда биринчи тындырылгыга керек жумушла болганларын белгилегенди.

Кемчиликлени юсюндөн айтханда, Атажукино элни да сагынгандыла. Мында Заречная, Жемухов бла Каншаов атлы орамлада жашаганла газ ызыны тартыллыгын саклагъанлы иги кесек заман болады. Проект-смета бла байламлы документация алгъадан да ха-

зырды. Алай бусагъатда ишни бардырырга аха бёлюнорге кереклисин билдиргенди.

Кишпек элде суу ючюн аха телемей турганланы саны аслам бола барганы жарсырча кёрюмдуюго жетгенди. Ол себепден келир заманда налогну кереклисин тенгли бир телерча сётчикле салынсала, иги болугун тийишли кёргенди.

Ахырында сессияга кытышханла бюджетни юсюндөн отчётча тынгылагандыла.

Лера АБАЗОВА.
Бахсан районну администрациясыны пресс-службасы.

Шимал Кавказ
кюн сайынВолгоград областьда -
микрорайонну кыруулушу

Волгоградны спутник-шахары Краснослободскда атылып кыалган жерде Букатин луг деген, 15 минг адам жашарык микрорайонну кыруулушун башлагандыла. Областын губернаторуну кыулугун болжаллы халда толтура турган Андрей Бочаров эм инвестор компанияны президенти районну жаяу жол бульварында кыруулушну башланганыны намысына эсде кыалырча белгини орнаткандыла.

Проектде айтылганына кере, кыруулушну бийиклиги юч кыатлы юню бийиклигинден уллу боллук туюлюдо. Эконом-классны юйлери тёртшюр юйюрге деп ишленгенди, юйледе террасала эм мияла бла жабылган панорамалы этажа боллукдула. Биринчи 47 минг квадрат метр жашау журтну 2017 жылга дерри хайырланьрга берирге керекди, 2020 жылга дерри уа битеу микрорайонну ишлеп бошар мурат барды.

Черекде суу жетишмегени ючюн электрокюч да аз чыгарылганды **«РусГидрону»** Дагыстандагы суу электростанциялары жылны озган жети айнда 2,134 миллиард кВт/ч электрокюч бергенди. Ол бытырны керюмдюринден эсе 422,85 миллион кВт/ч азды», - деп билдиргенди ИТАР-ТАСС-ны корреспондентине компанияны пресс-службасыны келечиси.

Аны айтканына кере, электрокючю азайганы Сулак черекни сууну селейгени бла байламды. «Аны 60 процентин таулада кыар эрип бери, 40 процентин а - жауунла. Быйыл таулада кыар аз болганды, бузла да азайгандыла. Сулак черекни орталык керюмдюрю отчёт кезиуну ичинде озган жылдан эсе эм кепжиллык керюмдюрюден эсе 27 процентте азайганды», - дегенди ушакчы негер.

Ингушетия Сочиге кеслеринде жыйган
автобусну элирикдиле

Ингушетия Сочиде 18-21-чи сентябрде боллук инвестиция форумда кеслеринде жыйган биринчи автобусну керюмдюрюкю. Аны юсюнден республиканы башчысы Юнус-Бек Евкуров ИТАР-ТАСС-да болган пресс-конференцияда айтканды.

Жууук кезиуде мында юг корейли «Дэу» деген компанияны автобусларын чыгарып башларыкдыла. «Биринчи пассажир автобусну толусунлай жыйып, Сочиде боллук инвестиция форумда керюмдюрю планбыз барды», - дегенди регионну башчысы. «Daewoo Bus Ингушетия» деген заводну ишлеуе 300 миллион сом берилгенди. Ол ай сайын юч тюрлю автобуслардан 50-син чыгарып турлукду. Заводада 210 ишчи жер кыраллыкды. Евкуров чертеннге кере, заводну экинчи кезиуну хайырланьрга бергенден сора предприятие юйрледе керек боллук техниканы чыгарып башларыкды.

Краснодар крайны бла Адыгеяны
чеклеринде - автомобиль кепюр

Краснодар крайны бла Адыгея Республиканы араларында чекде жангы автомобиль кепюр ишлер мурат барды. Ол РФ-ни кюншю субъектлерин бирикдиргенден сора да, Кыобаны курортларына эм энди кыраллык «Лагонаки» деген тау-лыжа курортка барган жолланы бирикдирликди. Регионланы оноучулары шухлукху эм биригип ишлеуе юслеринден жангы келишимге кыол салгандыла.

Кыобан черекни юсю бла Краснодарга этген 480-метрлик кепюр эски болган эм капитал ремонт этерге жеткен Яблоновск кепюрню алышындырыкды, аны жангыртуу ишле уа быйылны ахырында башларыкдыла. Андан сора да, сатыу-алуу экономика байламлыкы, саулык саклау, билим бериуну, культураны, эл мюлкню сфераларында биригип ишлеуе айнтыуну планларын жарашдырыр оюм да барды.

Тенгизни тюрюнде -
топ окыла

Сочиде, Лоо деген курорт элде взрывотехникле тенгизни тюрюнде Улуу Ата журт урушну кезиунден кыалган топ окыланы чыгардыла. Суу тюрюнде топ окыланы солургыа келгенден бири кергенди эм полицияга билдиргенди, деп айткандыла ИТАР-ТАСС-ны корреспондентине шахарны Ич ишлерини управлениясыны пресс-службасында.

Кыоркыууу затланы юслеринден билдируу этилгенден сора, пляжны кыуршалагандыла, мында жашаганланы эм курортну кыонакыларын кыоркыуусуз жерге чыгаргандыла. Топ окыла табылган жерде Сочидеги ОМОН-ну специалистлери ишлей турадыла, ала ючметрлик теренликден топ окыланы чыгарлыкдыла, сора аланы энчи полигонда жок этерикдиле.

Ата журтларын кыоруулагыанланы

БУ КЮНЛЕДЕ КЫРАЛЫБЫЗ БИРИНЧИ ДУНИЯ

Биринчи/дуния урушка кыатышканды

Жаудан артха
турмаган таулу уланла

Дивизияны кыуралуу

Кыайгысы, кызауаты бла башланган эди жыйырманчы юмюр. Алгы Орус-япон, ызы бла уа миллионла бла адамланы жойган Биринчи дуния уруш. Эки жыйырмага жууук кырал кыатышкан эди анга. Жетмиш беш миллион адам чакырылганды. Аладан 10 миллиону кыырылганды, 20 миллиону жаралы болганды.

Анда кеп жангы сауут сыналганды. Ол санда танкла, самолётла, пулемётла. Адамланы кыырыгыа деп газны биринчи кере хайырланган эдиле. Австро-венгриячыла уа чачылуучу окыланы да.

Уруш 1914 жылда августда башланганды, 1918 жылда ноябрьде бошалганды. Саулайда 1568 күн барганды. Биринчи кюнледе окууна Малкярда, Кыбаргыда да намыслары жюрюген сыйлы адамла, Нальчикде жыйылып, аскер бөлүм кыуаргыа оюу этген эдиле. Андан сора башка кавказ миллетте да аллай оюмга келгенди. Ахырында Кавказ дивизия кыуралганды. Бу ишге, хурмет этип, Россейни патчакы Николай II дивизияны таматасына кесини кичи кыарындашын Михайлы салады. Аны аскерчиле бек сыйгенди.

Уруш башланганда, Нальчикни таматасы подполковник Кылычбий улу тау жамаатларыны кыбаргы элени старшиналарына циркулярный кыагытла жибереди. Андан сора

кеси ыразылыклары бла кызауатха барлыккылары жазып тебирейдиле. Комиссияла да кыураладыла. Тау элдеде аланы таматалары Шахманланы Шахман, Орусбийланы Чёпе, Моллаланы Исхак эдиле.

Алай бла Нальчикде 615 адамдан Кыбаргы полк кыуралады. Аны санында 75 таулу, 431 кыбаргылы эм бу тийреледе жашаган башка миллетли келечилери боладыла. Ол санда малкярлыладан Абайладан, Шахманладан, Бийладан, Айдаболладан, Шахналадан, Орусбийладан, Келеметладан, Мысакаладан, Улбашладан, Эфендиладан, Зокаладан, Ботталадан, Созайладан, Атабийладан, Хажиладан, Байсолтанладан, Гельстанладан, Гергюккыладан, Аппаладан, Жаболладан, Локияладан, Алчагырладан, Газаладан

эм башкала болгандыла.

Ала барысы да чынтты жигитлеча уруш этгенди. Кишиликерин керюмдюрютенди. Кеп сыйлы саугыа тийишли болгандыла. Бирлери кыайтыла ызыларына, душман аскерлери бла сермеше жан бергенлери да аслам эдиле. Бу хабарыбызда аладан кыаумун айттайык.

Эсгерме салынганды

Биринчиден, Эфендиланы Аслан-Алийни эсгерейик. Ол онтогуз жылында кетгенди урушка. Жигитлени да жигити эди. Орус аскерни эм сыйлы саугаларындан бири - Георгий жорну - төрт да даражасына тийишли болганды.

Кесини биринчи саугасын Эфенди улу 17-чи февральда 1915-чи жылда Карпат таула тийресинде, Венгрияны чегинде, Майдан элпи

Шахманланы Муртар ортада.

Онг, жанындагы Суйюнчланы Кыумукду.

кыатында бардырылган сермешде этген жигитлиги ючюн алганды. Ол тасхачы негерлери бла жау аскер бөлүмге тубеп, ала бла кыаты сермеш бардырып, тийишли болган эди.

1915 жылда 3 июльда душман жанындан топ ок атылганына да кыарамай, аскер бөлүмге бла связь жюрюткенди. Бу батырлыгы ючюн Георгий Жорну ючюнчо даражасын анга Улуу князь Кирилл Александрович бергенди. 29-чу майда 1916 жылда кесине бойсунган кыаум аскерчи бла чабыуулук этип, чек сактагыан жау аскер бөлүмнө кыолга этгенди. Аны ючюн анга Георгий жорну 2-чи даражасы берилген эди. Ол жыл төртюнчю декабрьде уа орденни биринчи даражасына керюмдюрютенди. Жыйырма бир жылында Георгий Жорну толу кавалери

Жигитликтери кыачан да сыйлы кёрюллюккю

УРУШ БАШЛАНГАНАНЫ 100-ЖЫЛЛЫГЫН БЕЛГИЛЕГЕНДИ

болган эди. Баям, быллай даражага жеткенде ол бек жаш адам болур эди. Кышхатаучу жаш 27-чи майда 1917 жылда сермешлени биринде өлгөнди.

Бу кюнде Эфендиланы Валерийни юйдегиси Азинат бла жашлары, тукунму адамлары да кыатышып, жигитни тууган эли Кышхатауда анга эсгертме орнатхандыла. Кёпден бери керек болуп турган иш этилди.

Бир кюннге - эки орден
Огъары Малкъардан таубий Абайланы Кырым оналты жылында кетгенди урушха. Биринчи сермешинде кесинден абаданладан артка кыалмай атышханды. Анда этген кишилиги ючюн оналтыжыллык таулу жашха Георгий жорну 4-чю даражасы берилген эди. Баям, оналты жылларында аллай орденни да кёп адам алган болмаз.

Холамдан да жашла кетген эдиле кызауатха. Ол санда Шакъманланы Амуш, Алий-Солтан, Мухтар. Амуш биринчи сермешде өлгөн эди. Алий-Солтан Георгий жорну юч даражасына тийишли болганды. Бир кюн этген эки жигитлиги ючюн анга ол орденни 4-чю эм 3-чю даражалары берилди. Бир кюннге эки орден алганла да алай кёп жокду. Дагыда бир айдан анга ол орденни 2-чи даражасы бериледи. Днестр черекни жагасында, жаралы болганына да кыарамай, сермешни ахырына дери бардырганды. Андан сора саулуугу уруш этерге жарамай, аскерден эркин этилгенди.

Жигитлени атларын эсгергенде, Абайладан Таусолтанны жашы Магометни да сагынайык. Ол 1884 жылда Огъары Малкъарда тууганды. Урушда этген батырлыгы ючюн Георгий жорну 3-чю, 4-чю даражалары, Сыйлы Владимирни 4-чю, Сыйлы Аннаны 4-чю, Сыйлы Станиславны 3-чю, Сыйлы Аннаны 3-чю, Сыйлы Станиславны 2-чи, Сыйлы Аннаны 2-чи даражалары бла сауланганды. Штабс-ротмистр чыны бар эди. Революцияны кезинде аксланы жанында болганды. Кызылла бла уруш эте өлгөнди.

Батырланы тизмеси
Огъары Малкъардан Айдаболланы Магометни жашы Хажи-Омар да жигитледен бири эди. Георгий жорну 4-чю даражалы орденни эм жигитлик майдалланы 3-чю, 4-чю даражалары бла сауланганды.

Айдаболланы Солтанбий, Алчагырланы Байрам, Аналаны Хажи-Мырза, Асанланы Хажи-Мурат, Атабийланы Кыракиши, Атабийланы Танаш, Атабийланы Юсуп, Байсолтанланы Аубекир, Башийланы Таусолтан, Бийланы Ибрагим, Ботталаны Назир, Ботталаны Шохай, Газайланы Магомет, Гелястанланы Кёккёз, Гемуланы Исмайыл, Гергокчланы Суфиян, Гуппойланы Чортай, Жаболаны Минчакъ, Зокаланы Хасан, Кыайгырмалзланы Асланбий, Кыарабашланы Оразай, Келеметланы Исмайыл, Керменланы Малкъарук, Локиланы Зулкъарний, Макытланы Кыаншау, Мамашланы Барисбий, Мысакаланы Айдабол, Мысакаланы Кёккёз, Мокъаланы Кырай, Османланы Кючюк, Созайланы Аубекир, Сотталаны Зулкъарний, Солтанланы Харун, Таучуланы Баймырза, Улбашланы Келлет, Улбашланы Магомет, Орусбийланы Чепелеу, Хажиланы Омар, Холаланы Ахмат, Хочуланы Темирсолтан, Чапаланы Магомет, Чапаланы Матай, Черкесланы Аттуу, Черкесланы Талип, Шакъманланы Жаммот, Шаханланы Асланбек, Эбзеланы Хазрет - была барысы да, сермешлени кезиулеринде жигитликтерин кёргюзтүп, орденлеге, майдалага тийишли болгандыла.

Уруш бошалырга революция башланады да, быланы бир кыауум акъла жаны боладыла, бирлери уа кызылланы сайлайдыла. Ол кезиуде уа кёллери өлгөндиле.

Шакъманланы Алий-Солтан.

Орусбийланы Чепелеу.

Абайланы Аслан-Бек.

Тюз оюмла этерге

Абайланы Асланбек, Айдаболланы Тазрет, Апбайланы Макар, Бачиланы Хажи, Бийнөгөрланы Асланбий, Бичиланы Абдулла, Гыдайланы Оразай, Жерештиланы Хажимырза, Келеметланы Исмайыл, Саракаланы Алий, Хусайнланы Хажимусса, Чапайланы Магомет, Шакъманланы Амуш, Эфендиланы Аслан-Алий, Эфендиланы Кыазий, Энейланы Ахмат Биринчи дуня урушну кезиуонде сермешледе өлгөндиле.

Быладан сора да, болгандыла биринчи дуня урушха кыатышхан таулу жашла. Биз билалгынарлыбызны атларын сагындык.

Урушну кырал оючула башладыла. Биреуно жерин, молкон, хазасын сыйырыргы. Халкъла уа бир бирлерине жау болуп кызауат этдиле. Жашла кертдиле сермешлеге. Кызыл кыанлары бла кыара топуракны кыызарта. Анала уа чыкдыла орамлагы, уанладан хапар излей, хар тубегенерине сора: «Жашладан хапар айтыгыз», - дей.

Арт кезиуде Биринчи дуня уруш башланганлы жокжыллыгына атылы, ара телевидение берилге бардырды. Аладан биринде: «Ол керекли уруш туюк эди», - дейдиле.

Кыаллай урушну да кереклиси болмаз. Адам кюльга сауут алса, ол атылмай кыалмайды. Атылган окъ жанны алады. Сабийле ёксюз кыалдыла, атала-анала жашсыз, кыатыла - эрсиз, эгечлери - кыарындашсыз. Аллах сакъласын андан.

СОТНИК

Биринчи дуня урушха кыатышхан таулулары араларында Гелястанланы Ибрагимни жашы Кёккёз да болганды. Карпат таулары тийрелеринде кызыуу сермешледе кишилигин кёргюзтүп, кёп сыйлы сауугага тийишли болганды. Ол санда Георгий жорну юч даражасына да.

Аллай махтауга уа аз аскерчи жетгенди. Саугыладан бирин берилгенли юсюнден былай айтылады: «Шутромце эл кыатында кызыуу сермеш барады, топокъ атылганына да кыарамай, тасхачылык этип, андан ары бардырылган чабыуул жетишимли болуруна себеplik этген уллу маганалары болган шартланы мажарып келтиргенди Кёккёз.

Аны тангыанла Кёккёзю юсюнде бичакъ, окъ жара кёп болганын эсгеричю эдиле. Негерлерини, командирлерини да алларында намысы, сыйы жюргенди. Аскер башчыла уа, таулу жашны гирткилигин, хунерин жаратып, сотник чын да берип, аны жюз адамга тамата этедиле.

Граждан урушну кезиуонде уа Гелястан улу кыулукъ этген аскер бөлүм бир кыауум заманны Святой Крест деген шахарны (шёндоюгу Буденовск) кыатында турганды. Алайда акъ аскерчилени бла большевиклени араларында кыанлы сермешле баргандыла.

Бир кюн Кёккёз, кыашхатаучу жаш Атабийланы Шалкону да алып, шахарга тебирейди. Андан, жумушларын тындырып, кыайты келе турганлай, бир арбада кёп тамата офицер жыйылып турганын кёрюп, экиси да атларын ары бурадыла. Анда уа асмакъ агъан орнатылып, тубюнде уа уллу стол. Аны юсюндеги шинтикде уа, кыоллары да байлангып, басма жыйрыкыла жаш тишируу.

Кёккёз тегерек-баша бираз кыарап, сора бек тамата офицерге кесини ким болганын билдиргенди сора: «Бу масхарга кызы неди?» - деп сорады. Ол а: «Комиссар тиширууну тутханбыз. Бусагъат аны асхан этерикбиз. Сен да, есаул, бизге кыошуп!» - дейди.

Гелястан улу, тиширууну кыатына барып, терк окъуна керохун чыгырып, ол адамны кёкюрегине урады. Тишируу жыгылады. Алайдагыла, суу кыугъанлай, шум боладыла.

Бириздан: «Сотник, нек этдинг алай, команду ющийни буйругун нек буздунг?» - деп бир кыауум таулу жашны юсюне боладыла. Ол а, аллага эс да бурмай: «Тауллада тиширууну асмакыга асмайдыла», - деп, негерин да алып, алайдан кетеди.

Кёп жыл озгандан сора да, ол кюнню эсгерге, Шалко былай айтыучу эди: «Окъ тийип, тишируу жыгыла туруп: «Сау бол!» - деп, кыучыргъан эди.

Алайдан жашла турган жерлерине кыайтадыла. Гелястан улуну, жюреги

кыыйналса, неда бир бек ачыуланса, кыамичиси бла чуругун уруп, казармада ары-бери барган кыылыгы болганды. Ол, ишни да эте, Атабий улугъа: «Атланы дорбаларын сал, иерлерин алма, айылларын а бошла, тегерекге-башха да сакъ бол», - дейди.

Ол да алай эте турганлай, ушуууу ашап бошаган кези-

Андан сора мынга абери айтырга адам базынмайды. Алайдан кетип, иги кесек жол кыдыргандан сора кызылла болган жерге жетедиле. Кёккёз командирден бирине тубейди. Аны бла штабха барып, ишни болушун анылатады. Ол кюнден башлап граждан уруш бошалгынчы дери кызыллада да жюз адамга башчылыкъ этип турганды.

Власть тохташхандан сора Гелястан улу Яныкойга кыайтханды. Кырал кыулукъта да ишлегенди, энчи молк да жюрютгенди. Эки ат жегилген фойтуну, ёгюз арбасы, минген кыаратор ажир да болгандыла. Арбасы бла тёбен эллегге барып, мирзеу келтиргенди. Кыаратор а иесинден башха бир адамны кыатына кыомайганды. Байрамлада, тойлада Кёккёз ат онала кёргюзтп, адамла анга сейир этип кыарагандыла.

1936 жылда Думала элден Яныкойга келин келтирге, элге жете келген жерде ат бла алга чабып кетеди. Бираз барганлай, ким биледи, ачыр кезиуюмо жетди, тюппе-тюз жерде аты, абынып, кыалай эсе да тапсыз жыгылып, Кёккёз алайда ажымлы өледди.

Тёбен Чегемден Боллуланы бир жашлары анга кыр кыраганды эди. Аны эшитген эр кишилени окуна кёз жашлары келмей кыалмаганды. Жарсыууга, ол унутулганды. Жазып сакъларга кишини акъылына келмегенди. Анда быллай сёзле бар эдиле:

*Биреуге келин келди,
Биреуге ёлмюк келди.*

Мен тапхан а ёлмю болду.

Кыадары алай буйрукъ этди да, Гелястанланы жигит Кёккёз ажымлы ёлды. Ызындан жашы Исхакъ бла эки кызы кыалдыла. Бир кыауум жылдан Улуу Ата журт уруш башланады. Яныкойдан ары барганланы санында Кёккёзю жашы Исхакъ да болганды. Жаш саны да жетмей турганлай, кетгенди кызауатха.

Ёттүрү кишиден тууганла таулу жаш кёп кыанлы сермешле кыатышханды. Этген жигитликтери ючюн сыйлы сауугалага да тийишли болганды. Халкъы Азияга кёчюрюлгенин эшитгенде уа, кеси кыулукъ этген аскер бөлүмю командири: «Эр кишилерибиз жанларын, кыанларын аймай немисиле бла уруш эте, кыартларыбыз бла кыарысузларыбызны уа Азияга кёчюрюрге деген оюну ким эткен эсе да, мен аны тюзге санамайа», - деп, кёкюрегинде болган орденлерин бла майдаларын сындырып алып, столга атады.

Аны ючюн Исхакъга жети жылга сюд этилген эди. Андан беш жылы олтурады. Тюрмеден эркин этилгенден сора эгечлерин, анынсан да Кыргызыстанда табып, бирге жашап тургандыла.

Материалланы басмага **ОСМАНЛАНЫ Хыйса** хазырлаганды.

уде аскер бөлүмю штабында кыулукъ этген Абайланы жашлары, ырын-чырынла бла бугууп, жашырын келип, Шалкога: «Сотник кыайдады?» - деп сорады. Ол а: «Кыамичи бла чуругун тую айланады казармада», - деп, таматасына ашырады.

Абай улу, Кёккёзге жанлай: «Бусагъат сени тутарга келликдиле. Тутханлай, ёлтюрлюкдюле. Башынгы оноун эт», - деп, келгенича, шыбыртсыз думп болады.

Олсагъат Гелястан улу, адамларын жыйып: «Тынгылагыз, жашла! Быланы ишлери биттенди. Кызылла жетип келедиле. Мен кеси ырызыйлыгым бла алагыга өтеме. Биз кыара халкыбыз. Бийлени кыоруулап, аладан туюшерик жокъду. Жарлы халкыбызга кыошулайык.

Мен бусагъат кетеме. Кеси ырызыйлыгылары бла мени бла келеме дегенле терк окъуна тебирегиз. Сюймегенле кыалсыныла. Алай ортениликге дери казармадан чыкмасыныла. Адамла салып кетерикме. Былайдан тепгени кыапларыкыдыла», - дейди.

Кёккёзге бойсунган жюз адамдан кёбюсю таулула бла кыумукулудыла. Кыабартылыла, орусла да бар эдиле. Юч жыырмадан артыгы командирилер бла тебирейди. Кёккёзю аскерчилени араларында дебери бийик эди. Аны себепли ала анга жашауларын да ышангандыла.

Ала кетип бара турганлай, алларына кызаакъ аскер чыгып кыаладыла. Таматалары: «Кимлесиз, кыайры барасыз?» - деп тохтады. Кёккёз а: «Сотник Гелястанов кесини адамлары бла буйрукъ толтурурга барады, жолубузну бош эт»... «Алай эсе, пароль айт», - деп кысады акъ аскерчилени биягы командирлери. Ол заманда Гелястан улу, аны кыатына барып: «Энци буйрукъ толтурурга барганладан сен не пароль излейсе», - деп, кыамичиси аны бла башына-башына урады.

БОЛГЪАН ЗАТ

Жайгъы кюн Секиртмеде

Совет власть эркин тохтагандан сора тау элге жолла салып тебиреген эдиле. Керекли техниканы жокълугъу у хатасындан кеп ишлени къол бла этерге тышгенди. Таулу жашла салтала, ылытхынла бла уллу гыйы ташланы ууатып, къаяланы, сыртланы жырып, ёзенлеге ызла тартхандыла.

Ол къалай къыйын зат болгъаны кимге да баямды. Андан сора да, иш баргъан кезиуде, таш-агъач тышюп, къаяла оюлуп, кеп адам ачыгъан да

латадыла. Кеслери да оюлууну башындан угъай, тып жанындан тазалатадыла. Ол а къоркъуусулукъну жорукъларына арталлыда келишмегенди. Андан сора да, ала адамланы кеслерин къоюп кетгенди. Десятник окъуна къалмагъанды алайда.

Адамла оюлууну тып жанын тазалай тургъан кезиуде жыйынны бири, Тёбен Холамдан Атталаны Магомет, ишлерик жерине къарап, аны болуму не халда болгъанын билирге деп, сыртны башына чыкъ-

онг излемай, Магомет, кёчюп баргъан таш юсюнде терекке жабышып: «О, хохай, алайдан бир жанына къачыгъыз», - деп къычырып баргъанды. Ол алай этмесе, ёлгенлени, жаралы болгъанланы санлары иги да кеп боллукъ эди.

Учуп келген ташха жуугъуракъда ишлей тургъан жашладан къаууму, аны тыябыз деп, ылытхынла бла аллына чапханды. Жютю темирлени ташны аллына тирерге кюрешгенди. Болсада кёчюп келген къаягъа ала не этал-

андыла. Таш, жетгенин баса, суугъа келип тохтаиды.

Ол кюн алайда Атталаны Магометден сора, Огъары Холамдан Бачиланы Суммай, аны туугъан къарындашы Хажы, Созайланы Ченай, Тёбен Холамдан Атталаны Хажы да ёлгенди. Онеки адам жаралы болгъандыла.

Бачиланы Суммай бла Хажы юйдегили болмагъан эдиле. Ол кюн аны ючюнчо къарындашлары Кеши жолчулагъа болушлурга барыргъа керек эди. Аны ише чакъырыргъа келгенлеринде: «Мен бюгече, къойла къаядан кетип, аман тыш кёргенме, барлыкъ тойюлме», - деп, чыгъарыргъа унамайды. Ол аны бла къутулгъанды.

Онеки адам а жаралы болгъан эдиле. Атабийланы Къоду боюнуна дери оюлууну тыбюне тышген эди. Насыпха, аны мычымай чыгъарадыла. Ол да аны бла сау къалады.

Оюлууну сылтауларын тинтирге облысполком комиссия къурайды. Аны келечилери уллу кемчиликлени ачыкълайдыла.

Ол жарсыулу хапар төгерек-башха жайылгъанлай, Къашхатаудан, Хасаниядан, Акъ-Суудан, башха тау элледен алайгъа сегиз жүзге жуугък адам жыйылады. Оюлуу асыры уллу, терен да болгъандан, не бек кюрешген эселе да, аны тыбюнде къалгъанланы чыгъаралмагъандыла.

Артда Секиртмеде болгъан бушуулу ише кой да къуралгъанды. Алгъа айтыла тургъанды. Артдан-артха унутулуп къалгъанды. Аны бизге Акъ-Суудан Гуртуланы Алик бла Урвандан Атталаны Хусей айтхандыла. Жыр «Шагъатлыкъ этеме» деген китапта да барды.

этгенди, сау болмазлыкъ жара сала жуугъкларына, тенглерине. Аллай затла терк унутулмагъандыла, аууздан-ауузгъа айтыла, кепге дери сакълангандыла.

Аллай бир болгъан ишни юсюнден айттайыкъ. Бабугентни интернатындан Къара-Суу таба эки къычырым чакълы барып, онг жанында аламат ариу кёлчюк барды. Сууу тазады, сууукъду. Алай аны кукурт ийиси барды. Аны ючюн анга Ийисли кёл дейди. Алай ёзенди. Андан бир аз ёргерек баргъанлай, жол жарны жырып ётеди. Алайгъа Секиртме дейди, Къая юзюлген деп да айтадыла.

Энише жаны Холам черегине тиреледи. Онг жаны уа-къалын агъачлы бийик сырт. Башындан суучукъ да келеди. Жауунла жаусала, ол къутургъан да этеди. Аны хатасындан жолну ол кесеги терк-терк оюла тургъанды.

1929 жылда май айда сакъ жауунладан сора Секиртмеде жол жангыдан бузулгъанды. Ташла тышюп, аны жапхандыла. Аны тазаларгъа Шыкыдан, Бызынгъдан, Холамдан адамла элтгенди. Оналтынчы июньда алайда кеп адам ишлей болгъанды.

Алгъа ала ол участкада кюреширге ыразы тойюл эдиле. Жанындан къарасанг да, тынгысызлыкъ бар эди. Болсада таматала ишни баш-

гъан эди. Ол алайгъа жетгенлей, жер жангыдан кёчюп тебирейди. Аны уллу жалпакъ кесеги, учуп, жолчуланы юслерине барады.

Кесине секирип къутулургъа

лыкъ эдиле. Тыялмадыла. Ол жашлада къаллай бир жүрек бар эди. Кеслерини къайгыларын этмей, нёгерлерин къутхарыргъа кюрешгенди. Алай муратларына жеталмагъ-

Холам жолчуланы жсыры

Сиз тынгылагъыз, мен а айттайым Холам жолчуланы жырларын. Холам ёнокле толтуруп туралла Бу секиртмени къырларын.

Холамгъа жолну биз чыгъаргъанбыз, Машина бла жырдырып. Бизге уа мында не хайыр болур, хей Жаш тёлубюзню уа къырдырып?

Холамгъа жолну биз а чыгъарабыз, Жолубуз а «Орайдады» деп. Гитчемай чыгып, алай сёлешди: «Мени эки жашым къайдады?»-деп.

Биреулен чыгып, алай сёлешеди: «Бир отха къазан асханлай». Дагъыда бири алай сёлешеди: «Экисин да къая басханды».

Къатына адам къоймайды дей, хей, Чабаклы кезеуно ийиси. Къая тышына жабышып къалгъанды, Бу Абулланы да мыйысы.

Оноубузну эте тура эдик, хей, Биз а отха къазан асханлай. Ол харип Хажы къалай жан алды, Бу харам къая басханлай.

Жер оюлуп, жашла ёлдуле деп, Элге хахай эт. Жер бла бирге учуп келгенди Атталаны Махамет.

Кичинау къатыны бир бек жилияды. Кёзлери кёкге аралып. Хоплукну къарны алай бурмайды Кекели ёрге таралып.

«Холам колхозчуланы къая басханды», - деп, Малкъаргъа да жашла жетди. Жашаулу болсуна малкъарлы жашла, Таза да кишилик этди.

Кюнубюзню энтта да тие келеди, Бу харам къаяны ташына. Баракалла болсун, машалла болсун Уллу Малкъарны да жашына.

Да, быйыл иги сейир битгенди Огъары Холамда сабанла. Бир зат да эталмай кетип баралла Бу къашхатаучу адамла.

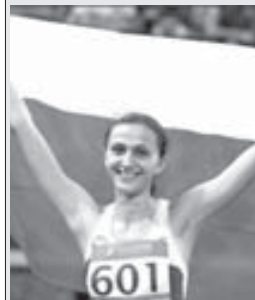
Ой жылтырайдыла, ой да жаналла, Холам къаясында алтынла. Бир бирлерине жияп келгенди Тёбен Бызынгъдан къатынла.

Секиртмеде уа жол бузула-бузула турады. Адамла уа аны тазалайдыла, жангыдан ачадыла, улоу жүрюрча этеди. Алай этмей не амал, башха жол болмаса? Жаланда башында сагъынылгъанча бушуулу ишден Аллах сакъласын!

Басмагъа **ОСМАНЛАНЫ Хыйса** хазырлагъанды.

Женгил атлетика

Мария Кучина - барындан да онглу

Кеп болмай Къазанда женгил атлетикадан Россейни чемпионаты ётгенди. Эришиулеге белгили жерлешибиз Мария Кучина да къатышханды. Бийикге секирген тюрлюсюнде ол, 1.92 метрни башы бла ётуп, алтын майдалгъа тийишли болгъанды. Дунияны чемпиону Мария Кучина августу 12-ден 17-не дери Цюрихде бардырыллыкъ Европаны биринчилигине къатышырыкъланы санына къошулгъанды. Болсада Мария Къазанда бардырылгъан турнирге къатышыргъа угъай демегенди.

-Иги кёрюмдюле болдура келгениме эм бу жол да биринчи жер алгъаным ючюн къууанам. Эришиуле графигиме киределе, алай алагъа къатышмазгъа да эркин эдим. Мында мен кесими сынагъанма. Цюрихде эки метр бийикликден азгъа секирирге жарарыкъ тойюлдо, аны ючюнчо жерсиз къалыргъа окъуна къоркъуулуду, дейди Кучина.

Михаил Акименко - дунияны чемпиону

Кеп болмай США-да юниорланы арасында женгил атлетиканы бийикге секирген тюрлюсюнде дунияны чемпионаты болгъанды. Эришиулеге Къабарты-Малкъардан жерлешибиз, прохладначы Михаил Акименко да къатышханды.

Михаил экинчи кере секиргенде, алгъынны рекордун - 2.24 метрни - болдурапгъанды. Ол кёрюмдю спортчу алтын майдал алып ючюн тамам болгъанды. Аны ызындан Дмитрий Набоков (Белоруссиядан) эм Санхюк Бу Юг (Кореядан) экинчи бла ючюнчо жерлеге тийишли болгъандыла.

Светлана ГАУНОВА.

КъМР-ни Спорт министрствосуну пресс-службасы.

Юбилей

Аны бийик лирикасы тамблагъа ийнандырған

Гюржюню аты айтылган поэтине Григол Абашидзеге бу кюнледе 100 жыл толлукъ эди. Ол Сталин атлы сауганы лауреатыды, Социал Урунууну Жигити да болганды. Грузин Социалист Республиканы академиясыны академиги, СССР-ни Баш Советини Гюржюден депутаты эди. Бир къауым жыл «Мнатоби», «Нианги», «Дроша» журналланы редакцияларында да ишлегенди.

Григол Абашидзе 1914 жылда 1 – чи августда Чиатуры шахарда тууганды. Орта билимини Тбилисде алып, анда къырал университетни филология факультетин тауусханды. Чыгармалары 1934 жылдан бери басмаландыла.

Аны поэзиясыны жигити миллет шартлары ачык болганды, иш келлю, ёз жери ючюн къанын – жанын аймаганды инсанды. Анга шагъатлыкны поэти 1938 жылда чыкъгъан «Вечно в доспехах» неда 1939 жылда дунияны кёрген «Основоположник» дегенлери этедиле. Авторну чыгармачылыкны Ата журт урушну кезиунде бютюн кючлю болады. Ол жыллада «Враги», «Поединок танков», «Знамена» назмула эм «Непобедимый Кавказ» магъаналы поэмасы басмаландыла. 1944 жылда уа Александр Абашели бла бирге Абашидзе Грузин ССР-ни гимнин жазганды.

Аны назмулары бийик лириканы юлгюлериди десек, баям, терс боллукъ туйюлду. Аланы бир окъугъан была басмаланган китапха терк – терк къайтханлай турлугу хакъды. Сёз ючюн, «Анама» атлы назмуда автор туугъан жери бла бирге анасына мархабатын айтады. Бу тизгинде жюрегини жумушакълыкны, сабырлыкны, тегеректе сиймеклиги ачык эсленеди, окъуучуну келюн бийлей. Быллай жарык чыгарманы жашауну терен ангылагъан, тутхан ишине кертчи болганды, тамблагъы кючюне ийнанган инсан жазалыкъды.

«На южной границе», «Ленин в Самгори» назму циклеринде автор патриот сезимлени кючюн, совет жамауатны мамырлыкыга итинуююн толу кёргозтгенди. «Георгий шестой» поэмасында уа поэт грузин халкны миллет эркинлиги ючюн коршегини махтау жыр айтады. «Легенда о первых тбилисцах», «Путешествие в три времени» атлы драма поэмаланы, «Лашарела», «Долгая ночь», «Цотнэ» деген тарых романланы автору сабийлеге деп да кеп жазганды.

Аны чыгармалары француз, орус, украин, немис эм башха тиллеге кёрюлгендиле. Абашидзени кесини да кёрнорме ишде фахмуллулугу болгъанладанды. Ол Петтефини, Мицкевичини, Неруданы, Эми-нескуну, Вазовну поэзияларын ёз тилинде эшиттиргенди.

Григол Григорьевич бизни закий Къайсын бла да чынты шухлукъ журттенди. Къулий улу анга атагъан тизгинлеринде къарындашым, жуугуым деп жазды. Ала бир бирлерин эрттеден таныгъандыла. «Неотрастимость пирики» деген статьясында Къайсын къалам къарындашыны поэзиясыны юсюнден оюмун жазаргъа келге дерин базынмай тургъанын да билдиреди. Абашидзе совет поэтлини араларында адамлык ышанлары бек бийикде тургъанладан бири болганын да чертеди. Аны юйорюнде жарыктылыкны, анда тюбеген журек

жылыулукъну, къонакбайлыкны да уллу ыразылыкъ бла эсгереди ол.

- *Орта Азияда тургъан кезиунюмде скойген назмуларымы автору бла тобеширикме, аны бла тенглик журтиорюкме деп акъылыма окъуна келмегенди... Бюгонлюкде уа ырахат жерде, Чегемде юйчююмде олтуруп, манга дайым да къайгыргъанлай тургъан, огъурлу кёз бла къарагъан поэте хурметими билдире, жазма бу тизгинлени. Григолдан кеп ариу сёз эшитенме, ала жорегими жылытадыла. Аны бла ушакълада оздурган сагъатларны къыйматлыдыла. Абашидзени уллу фахмусундан сора да, бийик культурасы кёрюнеди. Къайсыны бу статьясындан сора мен да Григол Абашидзени чыгармачылыкны башхарак кёзден къараганма, аны заманына кёре энчи оюмлу, огъурлу адам болганына теренирек тошоуне.*

Сора ол кезиундеде жазычула бир бирлерине айтханларына къарасанг, бюгонлюкде быллай ачыктылык бироз кете барганына жарсымай болмайса. Алай биз игиликке ышанабыз, ол ийнаныуу бла жашайбыз. Къулий улу айтханыча: «*Адамгъа не болумлада да жашаргъа итинирге керекди, жашаргъа онг болмагъанча керюне да. Бир затха да къарамай, тегерекни бузгъан огъурсулукъгъа къажау туруп, умутну тас этмегенлей. Абашидзени назмулары да бизге аны айтадыла, жашаргъа юйретедиле. Аны ючюн тошгендиле ала жорегиме».*

Гюржю къарындашларына ачыктылыктын, ыразылыктын билдире, Малкъарны ийнагы Къайсын «Гюржюню поэтлине» деген назмусунда билай жазганды:

*Ташны ёлюмсюзюлюгю бла,
Назму сёзню тюзлюгю бла
Байлашханбыз биз ёмюрлеге,
Жырлайбыз эм жилийбыз бирге.
Тауланы бийиклиги бла,
Кырдыкны да кёлюгю бла
Байланышдык ёмюрге дерин,
Гюржюстанымны поэтлири.*

Григол Абашидзе 1994 жылда Тбилисде ауушханды. Аны жазычуланы бла жамауат къуллукъчуланы Дидубийский пантеон къабырларында асырагъандыла.

ЖАНГОРАЗЛАНЫ Нажабат. **СУРАТДА:** (солдан онгнга) Григол Абашидзе, Камиль Яшен, ючюнчю белгисизди, Къулийланы Къайсын.

КОЛЛЕГИЯ

Эсепле бла умутла

Федеральный миграция службаны КъМР-де Управлениясыны коллегиясыны бу кюнледе болгъан жыйылыуунда миграция бла байламлы законодательствода салынган борчла къалай тамамлангандарына энчи эс бурулганды. Аны ишине Россейни МВД-сыны КъМР-де жамауат низамны сакълау жаны бла управлениясыны начальниги орунбасары Алим Сантиков, Суд приставланы федеральный службасыны КъМР-де Управлениясыны башчысы орунбасары Адам Камбиев да къатышхандыла.

Анда Россейни федеральный миграция службасыны Къабарты-Малкъар Республикада Управлениясыны 2014 жылны биринчи жарымында ишине юсюнден доклад бла ведомствону бөлуюню начальниги Алик Калмыков селешгенди. Ол службаны тюрлю-тюрлю бөлуюмлерини ишлеринден шартла келтиргенди, кемчиликлени туура этгенди, мындан ары тамамланыллык

борчла бла да шагърейлендиргенди.

Тыш къыраллы граждандла болжаллы халда тургъан социальный учрежденианы ишине юсюнден а аны начальниги Руслан Сантиков айтханды. Ол башчылык этген ведомство 2014 жылны 1-чи апрелинде бери ишлейди. Кеси да Прохладна районну Придорожный элинде орналганды. Аны ичинде тыш къыраллы граждандла, анда ишленге да битеу керекли затла бардыла. Ол ачылгъанлы бир тарыгыуу да болмагъанын чертип айтханды докладчы.

Ахырында Управленияны таматасыны орунбасары Герузланы Алий селешгенди. Ол билдиргенге кёре, мындан ары коллегия терк-терк бардырыллыкды, анга кеп тийишли ведомстволаны келечилери да чакъырыллыкдыла.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

Ыйыктыла гараскан

4-ию августдан 10-чусуна дерин

КЪОЧХАРЛА. Ыйык артык иги туйюлду этилген план бла ишлерге. Аны ал кезиунде ашыгышылы оноула этмегиз. Биринчи кюнледе этилген ишлени жанындан этерге керек болур дерчады. Бараз эм орта кюнледе керексиз алгъа барырга кюреширкисиз.

ТАНАЛА. Бу кезиунде бек низамлы боллукъсуз. Ма ол болумугъуз болушурукъду этген планларыгъыны толтурурга. Андан сора да, ыйыкны ал кюнлери бек игидиле магъаналы оноуланы этерге. Сизге бойсунганна файдалы ишлерча олгъа кыуарыкисиз.

ЭГИЗЛЕ. Сиз асыры бек итинесиз алгъа. Тёзюмлю болугъуз, боллукъну озаргъа кюрешмегиз. Орта кюнден сора болум тюрлениркиди. Ыйыкны бек жетишимли кюнюгоз байрым кюн боллукъду. Солуу кюле сиз сыйгенча боллукъдула.

АЙЫРЫЧАБАКЪЛА. Шёндюго кезиунде кесигизни энчи ишлеригиз бла кюрешегиз игиди. Орта кюнден сора сиз бек жарашуулу боллукъсуз. Ол селешуле бардырырга себеплик этерикди. Солуу кюле сиз этген план бла ётерикдиле.

АСЛАНЛА. Оппонентлеригиз сизни оюмларыгъыны эм ишни бардырыуда амалларыгъыны жаратмаса да, ишигизде ахшы жетишимле этеркисиз, къуллукъда да кётюрлюккюсюз. Ахырында этген муратыгъызга да жетеркисиз. Орта эм байрым кюле этген ишигизни хар не жаны бла терен халда тинтирге эм онгнга кёре ону да этерге жаралуу кюнедиле.

КЪЫЗЛА. Баш эм геуярге кюнледе сизни ишни къурай билгенигиз окуна жетиширик туйюлду ишни эбине файдалы бардырырга. Бараз эм орта кюле иги кюнедиле: ишни тынгылы бардыра билгенден сора да, къатыгыздагыла эс бурругъа жаралуу кюнедиле. Ыйыкны ахырында сакъ болугъуз, чурумлагъа тюберге боллукъсуз.

БАЗМАНЛА. Ыйыкны ал жарымында сиз бек тири боллукъсуз, этген муратыгъыны жашауда бардырырга къатыгыздагыланы да къатышдырлыксыз. Орта кюнден ары ишни къыстау бардырыуну бир кесек шошайтыгыз.

АКЪЫРАПЛА. Ыйыкны ал кюнлери оноучула бла тобеширге, жангы ишлени башларгъа, оюмугъузну башхалагъа айтырга жаралуу кюле туйюлдуле. Бир кесек шошайтыгыз, хар затны тергегиш, тенгешдиригиз. Ыйыкны экинчи жарымында этген муратыгъызга жетер ючюн, тири да, къаты да боллукъсуз.

САДАКЪЧЫЛА. Ыйыкда кюч-къаруугъуз мардадан озуп болса да, ишигизни тийишисича бардыраллык туйюлсюз. Этер ишигизни алгъадан эсеплеп, тергеп, оюмлап бардырсагыш, иги болур. Солууу да алай этигиз.

ТЕКЕМЮЮЗЛЕ. Синап кёрюле бла ишлерге кюреширек болурсуз деген къоркъуу барды. Ишни иги билген адамлага соруп, Интернетге да къарап, керекли чакълы бир шартла табып ишлесегиз, жетишимли боллукъсуз. Орта кюнде башхала айтханы да ангыларгъа кюрешигиз. Байрым кюнде ахча кюллу боллукъсуз.

СУУКЪУЙЛА. Бир жанындан болушукъ этиллингин сакъламай эсегиз да, болушукъ этилликди. Аны хайырындан къуллукъда да кётюрлюккюсюз, къатыгыздагыла, коллегаларыгъызга ишлей билгенигизни да кёргозталлыксыз.

ЧАБАКЪЛА. Сиз менсинуулу да, тири да боллукъсуз. Этген муратыгъызга жетерге итингенден сора да, жетишимлеригизни оноучула, коллегаларыгъыз, инвесторла да эслерча ишлеркисиз. Бек жетишимли кюнюгоз а орта кюн боллукъду. Халк аллында селешулеригизни, тобешиулеригизни байрым кюнде бардырырга кюрешигиз. Солуу кюнледе юйор къуанч боллукъду. Аллах онг берсин.

Жаңдауурлук

Гимназияга - компьютер комплект

Чекленген жууаплыгы болган «Газпром межрегионгаз Пятигорск» общество төрели жалда сабий юйлеге, билим бериу учреждениелагга, ветеранлагга, кьолайлары аз адамлагга болушады, жаңдауурлук эм социальный проектеге дайым кьатышады. Байыл аны Кьабарты-Малкьарда бёлюмю Прохладныйде бла Нартаңда сабий юйлеге, Герпегеж, Ерокко элени школларына, «Нальцук» юлголю сабий тепсеу ансамблге себеплик этгенди. Алагга спорт инвентарь, сахна кийимле алыргга, ремонт этерге ахча бёлюнгенди, саугала берилгенди.

Букюнде уа жаңдауурлук программаны чеклеринде филиалны келечилери-директорну орунбасары Валерий Кудряцев, бёлюмю башчысы Теммоланы Алим, Элбрус районну абонент пунктуну башчысы Юсупланы Нурби Тырнауазуну бешинчи номерли гимназиясында болгандыла. Ала учреждениега компьютер комплект бла газонокосилка бергенди. Гимназияны директору Моллаланы Фатима уа алагга жюрек ыразылыгын билдиргенди.

Анатолий ТЕМИРОВ.
СУРАТДА: саугаланы берген кезиуде.

Фестиваль

«Жашна, Кьабарты-Малкьар!»

Нальчикни 290-жыллыгына эм Республиканы кюнюне жораланып, «Жашна, Кьабарты-Малкьар!» деген ат бла Атажукин паркда фестиваль барады. Хар шабат эм ыйых кюнде республиканы районларын артистле концерт номерлерин кёрюздеди. Мында жамауат сыйюп тынгылаган жырла айтыладыла, миллет макьамла согуладыла, тепсеуле барадыла.

Фестивальны биринчи кюнюнде байрамны Лескен районну келечилери ачандыла. Бюгюнлюкде ары урванчыла бла прохладначыла да кьатышандыла. «Велик день» деген кьазакь миллет ансамбль бла «Поветруля» жырчы кьауум эки сагыатны ичинде, тепсеуледен сора да, халкь сыйген 25 жыр айтханды. Кьараучулары оюмларына кёре, со-

луу кюнде бардырылган быллай аламант концертле адамланы кёллерин кётюрюрге ахшы себеплик этедеди.

«Кесибизни кереклисича толу солуган сунабыз. Ишчи кюнде жетгенлерине да уллу кьайгырмайбыз», - дейди ала.

Келир заманда боллукь концертлени графиги: 10-чу августда 14:00 сагыатда Бахсан район, 17-чи августда 14:00 сагыатда Май район, 24-чу августда 14:00 сагыатда Элбрус район, 6-чы сентябрьде 12:00 сагыатда Нальчик шахар, 7-чи сентябрьде 14:00 сагыатда Бахсан шахар, 20-чы сентябрьде 15:00 сагыатда Терк район, 21-чи сентябрьде 14:00 сагыатда Черек район, 27-чи сентябрьде 14:00 сагыатда Прохладный шахар, 28-чи сентябрьде 14:00 сагыатда Зольск район.

БАШЛАМЧЫЛЫКЪ

Кинотеатр - ачыкь кёкню тубюнде

Озган байрым кюн Нальчикни культура эм солуу паркында болганла аны ара жолуну жанында жашил таланы араларында уллу экранны кёрмей амаллары жокь эди. Энди мындан ары хар байрым кюн ингирикде, бир-бирледе уа шабат неда ыйых кюнде жюреки жылытхан, кьууандырган, солутхан фильмле кёрюзтюллюкдюле. Аланы гитчеле, уллула да кьарарчалары сайланырыкьды. Экинчи байрым кюн ингирикде кёрюзтюллюк фильми кьараучула кеслери айырыкьдыла.

Ачыкь кёкню тубюнде кинотеатр боллугуну юсюнден Нальчикде кёпле, алгьадан окьуна айтип, ол кюнню ашыгып сакьлагандыла. Баям, аны ючюн болур эди, кёпле, анга хазырланып, биргелерине жабыула, гитче шинтикчикле да алып келгенди. Бу проектни авторлары Докшокова Марина бла Каринадыла. Ол РФ-ни Президенти Владимир Путинни саугьасына да тийишли болганды. Кьызла «Дашкин-продакшин» жаш тёлю киностудиядандыла.

«Бизни республикада кёп жаны бла фахмулу жашла бла кьызла бардыла. Жарсыугьа, ала жырда, тепсеуде, кино алыуда, сурат ишлеуде усталыкьларын кёрюзтюрча амалла артыкь кёп жокьдула. Студияга жюрюген жаш адамла бюгюнне юч фильм алгьандыла. Ала юйюр жашаугьа, юйдегили тишируланы бизнеседе жетишимлерине да жораланадыла.

Бюгон кёрюзтюрюк фильм да аллайладан бириди. Кертиди, ол эртте алыннганды. Аны кёрюзтюп башлар-

Хочулары Таукьанны жашы Алийге да бу проектни жашауда бардырырга себеплик этгени ючюн жюрек ыразылыгын билдиргенди.

Фильм башларыдан алгга кьараучулары араларында гяпчи айланып, хар кимге да тюрсюню гитче кьагытчыкьла бергенди. Ары келгенле алагьа

дан алгга уа уллу болмаган викторина кьурар акьылыбыз барды. Ол да фильми юсюнден боллукьду. Хорлаганлагга саугала берилликди, - дегенди Марина.

Ол манга жашыртын бюгон «Кавказская пленница» фильм кёрюзтюлюгюнд айтханды. Культура эм солуу паркны генеральный директору

кьарарга сыйген фильмлерини атын жарарга боллукь эди. Талагьа ингирикьарангысы тошгенден сора уа кёпле эрттеден бери да билген, сыйген фильмлерине кьарарга киришгенди.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.
СУРАТЛАДА: (башында) Карина бла Марина Докшокова; (тубюнде) талада. Суратланы автор алгьанды.

Баш редактор АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

БЕППАЙЛАНЫ Муталип
(баш редакторну орунбасары)

КЪОНАКЪЫЛАНЫ Хасан
(баш редакторну орунбасары)

ТОКЪЛУЛАНЫ Борис
(жууаплы секретарь)

ТЕКУЛАНЫ Хауа (жамауат-политика бёлюмю таматасы)

ТЕЛЕФОНЛА:

Редакторну приёмный - 42-63-01. Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламы информацияны эркинликлерин кьоруулау жаны бла Кьабарты-Малкьар регион инспекцияда 1994 жылда 14-июнда регистрация этилгенди.

Регистрация номер —Н—0066. Индекс - 51532

Газетни басмагга КьМР-ни Басма эмда асламы коммуникацияла жаны бла кьырал комитетни компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет «Тетраграф» ООО-ну типографиясында басмаланнганды. Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33

Номерге графике кёре 19.00 сагыатда кьол салынады. 20.00 сагыатда кьол салынганды ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЫЛА:

Кьонакьыланы Хасан - дежурный редактор; Кетгенчиланы Зульфия - жууаплы секретарьны орунбасары; Акушуланы Феруза (1,2,3,12-чи бетле), Бийчеккуланы Жаннета (3,9,10,11-чи бетле) - корректорла.

Тиражы 2130 экз. Заказ № 1523

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕС:

360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 5
электронный почтасы: elbor_50@mail.ru